

Електронні навчальні посібники в системі сучасної освіти

Ляшко К. І.

Студентка 4 курсу

ПНПУ імені В. Г. Короленка

i.lyashko@mail.ru

Електронний посібник (ЕП) – це електронне видання, що частково або повністю замінює чи доповнює підручник. На відміну від підручника, у ньому містяться три обов'язкових частини: класичний предметний зміст, вправи для закріплення матеріалу та контролю знань. Означений електронний засіб передбачає наявність певної методики, що розробляється в рамках педагогічного підходу (проблемного, проектного, контекстного, евристичного та ін.). Для використання електронних посібників досить провести експертизу на рівні навчального закладу. [1]

Розглядаючи зміст поняття електронний посібник, можна визначити його як продукт з двома важливими характеристиками: мультимедійним вмістом і системою гіпертекстових посилань. [2]

При розробленні електронних освітніх ресурсів можуть бути використані довільні інструментальні програмно-технічні та апаратні засоби за умов дотримання вимог щодо створення і використання об'єктів авторського права і суміжних прав, які регулюються Законом України «Про авторське право і суміжні права» та іншими законодавчими актами України. [3]

Розробка будь-якого електронного посібника передбачає два етапи: підготовчий та складання ЕП. Підготовчий етап включає: вибір літератури для формування змісту, розробку змісту, переробку текстів у модулі за розділами і створення «Help» (допомоги), реалізацію гіперпосилань в електронній формі; вибір, створення та обробку матеріалу для мультимедійного втілення (відеосюжет, звуковий супровід, графічне зображення). Крім того, у посібнику подається глосарій, список літератури та посилання на інтернет-джерела. Складання посібника – це завершальний етап, що здійснюється після розробки інформаційного, навчального та контролюючого блоків. Також посібник доповнюється інструкціями з використання.

При розробці структури та змісту ЕП необхідно орієнтуватися на наступні принципи та технологічні особливості:

1. Принцип пріоритетності педагогічного підходу: реалізується через постановку освітньої мети і розробку змісту освітньої діяльності на основі одного або декількох дидактичних підходів.

2. Принцип модуля: розбиття матеріалу на розділи, що складаються з модулів, мінімальних за обсягом, але «замкнених» за змістом.

3. Принцип повноти, згідно з яким кожен модуль повинен складатися з наступних компонентів: теоретичне ядро; контрольні питання з теорії; приклади, завдання та вправи для самостійного рішення; контрольні питання з модуля із відповідями; контрольні тести з усього курсу; контекстна довідка (Help); історичний коментар.

4. Принцип наочності. В основі принципу створення ЕП – теорія мультисенсорного навчання. Кожен модуль повинен складатися із колекції кадрів з мінімумом тексту і візуалізацією, що полегшує розуміння і запам'ятовування нових понять, тверджень і методів. [1]

При створенні ЕП використовують системний підхід, для того, щоб він сполучав в собі функції підручника і вчителя, довідниково-інформаційного посібника і консультанта, тренажера і контролюючої знання програми. Використання системного підходу до розробки ЕП дозволяє зробити серйозний крок на шляху до переходу від пізнавальної до прагматичної моделі освіти і сприяє рішенню проблем створення посібників нового покоління, що дають можливість збільшити кількість користувачів, підвищити наочність представлення матеріалу, користуватися ЕП тривалий час, звести до мінімуму витрати часу на пошук і підбір літератури, здійснювати контроль отриманих знань і ін.

До основних критеріїв якості електронного навчального посібника можна віднести такі: висока якість змістовної частини; наявність визначеної концепції у використанні представлених продуктів і забезпечення їх достатньою кількістю методичних рекомендацій; наявність таких істотних властивостей, що можуть бути реалізовані винятково електронними засобами. [4]

Зробивши аналіз використання електронних підручників, можна виділити такі переваги:

- підвищення інтересу й загальної мотивації до навчання завдяки новим формам роботи і причетності до пріоритетного напрямку науково-технічного прогресу;
- індивідуалізація навчання: кожен працює в режимі, який його задовольняє;
- об'єктивність контролю;
- активізація навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації, змагання з машиною та з самими собою;
- формування вмінь та навичок для здійснення творчої діяльності;
- виховання інформаційної культури;
- оволодіння навичками швидкого прийняття рішень у складній ситуації;
- можливість оперативно отримувати необхідну інформацію;
- широкий діапазон використання;
- можливість використання в дистанційній освіті;

- інтенсифікація самостійної роботи;
 - зростання обсягу виконаних завдань. [5, с. 34–36]
- Недоліки та проблеми застосування електронних посібників такі:
- недостатня комп'ютерна грамотність;
 - складно інтегрувати комп'ютер у структуру занять;
 - існує ймовірність, що, захопившись застосуванням ЕП, навчання перейде від розвивального до наочно-ілюстративних методів.

Окрім вищезазначених, електронний посібник має наступні переваги у порівнянні з традиційними видами посібників:

1. Вивчення матеріалу може бути не пов'язане з часовими рамками (аудиторними заняттями).

2. Дозволяє розвивати навички самостійної роботи слухачів.

3. Структура посібника допомагає встановлювати контроль над вивченням відповідних блоків тем.

4. Можливість використання гіперпосилань, за допомогою яких здійснюється швидкий перехід від однієї частини посібника до іншої.

Сучасні тенденції в освіті вимагають впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, які б підняли її на якісно новий рівень і забезпечили максимальне засвоєння знань та отримання вмій. Тому створення ЕП у системі сучасної освіти є актуальним і необхідним. Нині існує багато можливостей для перетворення звичайного підручника засобами комп'ютерних технологій у електронне навчальне середовище, і цим самим для плавного покращення якості самостійної роботи користувача, нейтралізації шкідливих чинників впливу, створення умови для розвитку та самореалізації кожної особистості, сприяння розвитку творчої активності, організації економного та раціонального використання ресурсів та часу.

Список використаних джерел

1. Стромило І. Технології та методологія розробки електронних посібників / І. Стромило // Нова педагогічна думка. - 2013. - № 2. - С. 182-185. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npd_2013_2_47.pdf

2. Вебер В. П. Навчально-методичні вимоги до електронного підручника з інформатики. Нові технології навчання / В. П. Вебер. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2005. – С. 38–39.

3. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

4. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2005. – № 1-2. – С. 25–40.

5. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та технологій навчання / В. Ю. Биков // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002 : зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Частина 2. – Х. : ОВС, 2002. – С. 182–199.